

A 495

Paste jutud.

Rirjutanud

M. Tõnisson.

Trükitud M. Tõnissoni kulguga.

A495

Laste jutud.

Kirjutanud

M. Lõnisson.

Trükitud M. Lõnissoni kuluga.

Дозволено цензурою. — Дерптъ, 30. Апрѣля 1887 г.

1. Laps ja taks.

Laps: Ütle, kiisu, mikspärast sinul väga teravad küümed on?

Taks: Sellepärast, et ma nendega võin küünistada.

Laps: Keda ja küünistad?

Taks: Kõiki neid, kes minule haiget teevad.

Laps: Üra ja mind küünista!

Taks: Kui ja mind ilusaste silitad ja mulle vaeva ei tee, siis ei küünista ma sind ka mitte.

---

2. Poisike ja koerake.

Poisike: Tule siia koerake ja õpi istuma!

Koerake: Ma olen alles noor, lase mind veel kasvada!

Poisike: Nooruses on kergem õppida. Ka mina pian noores põlvnes õppima.

Ja nemad õppisivad mõlemad hoolega. Poisike õppis lugema, kirjutama ja rehkendama. Koverake aga istuma, küsima ja puutükikest tagasi tooma. Kui nad suureks saiwad, siis oli kõikidel nende üle hea meel.

---

3. Hea tütrekene.

Wõidu talus elas wäike tütarlaps. Tema nimi oli Kullake. See rääkis alati tõtt. Kui ta midagit pahandust oli teinud, siis tuli tema wanemate juurde ja palus andeksandmist. Iga pahategu oli temale kurwastuseks.

Müisuguse õiglase lapse üle on kõikidel inimestel hea meel.

---

4. Wäike awitaja.

Kord elas wäga usin pois. Tema nimi oli Mõtetus. Ühel päewal kõndis ta wulitsa peal ja nägi kudas wäike lapsuke pori sisse maha kukkus ja enam ülesse ei jõudnud tõusta. Nuttu jooksis Mõtetus jenna, aitas ta ülesse ja wiis teda tema wanemate juurde.

Lapsed, kes seda kuulete, püütke ka teie teine teist aidata!

---

5. Poiss ja liblikas.

Poiss: Liblikas, väike loomake, ütke ometi, millest sina elad?

Liblikas: Mina elan lille lõhnast ja päikese paistest.

Poiss: Kas ma võin sind kinni püüda?

Liblikas: Kulla, pai poisike, ära seda tee! Lase mind lendama minna, sest minu eluaeg on väga lühike!

---

6. Hoolas õppija.

Wäike Õnneleid läks rõemsa meelega kooli. Tema õppis seal suure hoolega. Õpetaja ütelnisi pani ta teraselt tähele ja pidas neid meeles. Nõnda sai Õnneleid lugemise, kirjutamise, rehkendamise ja muud tarkused ruttu kätte. Õpetaja ning tema wanemad armastasivad teda.

Lapsed, püütke ka teie niisugused hooljad õppijad olla, kui Õnneleid oli.

---

7. Lume=mees.

Talwel oli kord sula ilm. Lapsed weeretasiwad lumepallisid kofku ja tegiwad nendest lume=mehe. Suu, filmade ja nööpide kohta paniwad nad sütest mustad täpikesed. Laste rõem oli suur, kui nad lume=mehe ümber jooksiwad ja teda waatasiwad. Aga kewadel, kui päike soojaste paistma hakkas, kadus lume=mees ära. Ta oli weets sulanud.

8. Laps ja härg.

Laps: Kuule, härg! Mikspärast liigutad sina magades oma suud?

Härg: Mina mäletsen toitu peenikeseks, mida ma enne olen söönud.

Laps: Sinul on iisna tark nägu. Kas sa raamatut lugema ka õpid?

Härg Raamatu lugemine on inimeste asi. Aga mina olen nendele kasutoojaks ja toiduseks loodud.

9. Wallatu poisi surm.

Hobune oli maja ette posti külge kinni siutud. Väike poiss, Anton, läks senna

ja tortis teda krepiga. Küll keelšiwad teised ja kutsusiwad teda hobuse juurest eemalle, aga Anton ei wõtnud neid kuulda. Tortimisest läks hobune nõnda rahutuks, et ta takka ülesse löi. Hobuse jala hoop langes poisile pähä. Poiss kukkus maha ja suri hirmsa waluga ära.

---

10. Draw.

Draw istus puu oksa peal ja näris kuuse käbikest. Poiss wöttis malga ja tahtis teda wifata. Aga tema isa hüidis: „Ära rumalat tegu tee! Lase teda rahulikult elada! Tema ei ole sulle midagit kurja teinud. Waata ometi, kui hoolfaste ta käbi kallal tööd teeb ja omale toidust forjab! Ehk mõtle, kas see hea on, kui sind kaigastega wifatakse!“

---

11. Helde süda.

Wäike poisike, Lootus, istus õue wärawa juures kivi otsas. Temal oli kanikas wõi-leiba käes, mida ema oli annud ja tahtis seda sööma hakata. Waene sandike läks sealt mööda ja palus: „Ar=

mas lapsukene! Murra oma wõi-leiwa küljest wäike tükkie minule! Minu köht on wäga tühi."

Poisike wastas: „Säh, ma annan selle leiwa kõik sinule! Sa oled juba wäga wana ja ei jõua söömata kõndida. Aga minule ei tee see midagit wiga, kui ma korra söömata jään."

---

12. Poiss ja linnuke.

Poiss nägi puu otsas linnu pesa. Ta tahtis ülesse ronida ja waadata, mis sees on. Aga linnuke lendas oksa peale ja palus haledaste: „Armas poiss! Ära puutu minu pesa külge ja ära waata üle ääre fisse! Minu pojad kardawad sinu suuri filmi ja hakkawad neid nähes kohkudes karjuma."

Poisike sai linnu haledast palumisest aru ja läks kohe eemalle. Linnuke oli aga wäga rõõmus ja hüidis lauldes: „Poisike, ma tänan sind südamest, et sa minu palwet täitsid."

---

13. Krants ja tufs.

Krants: Kuule, tufs! Räägi minule, mis sina tead ja mina räägin sinule, mis mina tean!

Tufs: Mida himustad sina teada saada?

Krants: Kuhu ja selle liha fondi panid, mis perenaene sulle andis?

Tufs: Seda ma sinule ei wõi ütelda. See jäägu ainult minu enese teada!

Krants läks tufsi juurest paha meelega ära ja nuuskis kõik kohad läbi, kuni ta fondi kätte leidis. Aga sellest ei tulnud temale mingisugust kasu. Tufs raputas teda waljuste, wöttis fondi käest ära ja tegi fransile kõikide ees häbi.

14. Lapsed ja linnud.

Lapsed tegiwad tuule-laewa, lastsiwad seda kõrgesse ja oliwad väga rõõmsad. Nad hüitsiwad: „Oh teie waesed linnukesed! Kas teie kohkute ja kardate küll väga meie tuule-laewa nähes? Linnud wastasiwad: „Ei karda sugugi! Teie laewuke on niidi otsas kinni. Tema ei tee

meile mingisugust kahju. Ja kui tuul waitseks jääb, siis wajub ta maha. Tehke aga ikka kenat nalja! Meie oleme siis väga rõõmsad, kui teie ilusaste mängite.“

---

15. Hiirekese nõuu.

Kord pidasiwad hiirekese nõuu, kuidas nemad kassi eest endid wõiksiwad hoida ja igalpool julgeste jooksta. Wiimaks leitsiwad selle kõige mõnusama olewat, kui kassile saaks wäike kellake kaela siutud. Aga nende seast ei olnud keegi nii julge, et arwatud mõtte oleks täide saatnud.

Weel ikka piawad hiirekese kassi pärast hirmus ja kartuses elama. Kass kothutab ja hääwitab neid igalpool.

---

16. Sipelgas ja rohutirts.

Rohutirts tuleb talwel sipelga juurde ja tahab temalt toidust. Sipelgas küsib: „Kas sina suwel omale toidust ei korjanud?“ Rohutirts wastab: „Ei olnud aega. Mina laulsin ja mängisin lugusid.“ Sipelgas ütleb: „Kui sa suwel lugusid

mängisid, siis võid talvel tantsida," ja ei anna temale midagit.

Spetus: Kes noores põlves warandust ei kogu, see näeb wanaduses nälga.

---

17. Riidlejad.

Lõwi ja karu leitsiwad lihatüki ning läksiwad sellepärast teine teisega kisklema. Mõlemad tahtsiwad leidust omale. Karu ei tahtnud järele anda, lõwi ka mitte. Nad kisklesiwad nii kaua, kuni mõlemad nõrgaks jäiwad ja maha langesiwad. Rebane wõttis nende wahelt lihatüki ära ja jooksis sellega metsa.

Spetus: Riidlejad jääwad sagedaste sellest saagist ilma, mille pärast nad kisklewad.

---

18. Berenaine ja kana.

Berenaisel oli niisugune kana, kes igal päewal ühe muna munes. Berenaine mõtles: „Kui ma teda rohkem söödan, siis hakkab ta minule veel rohkem munema.“ Nõnda tema ka tegi. Ta söö-

tis munejat tubliste. Kana läks aga raswaseks ja ei munenud sugugi enam.

Spetus: Ahnus ja liig söömine on kahjuks.

---

19. Kasulised linnud.

Mäe külas oli igal talul väike rohu-aed, kus kaunid wiljapuud kaswasiwad. Need puud õitsemiwad igal kewadel kenaste. Aedades pesitasiwad palju linnusid ja laulsiwad lõbusaste. Sügisel oliwad puud magusat wilja täis.

Aga küla rahwa lapsed läksiwad wallatumateks ja hakkasiwad linnu pesi lõhkuma. Linnud ei tulnud enam Mäeküla aedadesse pesitama ega nende wiljapuude otsa laulma. Rahjulitud mutukad, mis lindude toit on, rikkusiwad wiljapuude õied ära. Keegi ei saanud enam õunu ega marju maitseada.

Spetus: Lapsed, ärge lõhkuge linnu pesi! Linnud saadawad wiljapuu aedades suurrt kasu.

---

20. Koer ja lammas.

Koera ja lammas wahel oli waielus. Koer sai lammas peale wäga pahaseks ja lastis teda kohtu ette kutsuda. Seal kaebas ta, et lammas temalt laenatud leiba enam tagasi ei makswat. Küll püüdis lammas tõendada, et tema koeralt leiba ei ole laenanud. Aga koer tõi kolm tunnistajat: hunt, rebane ja kull. Need ütlesiwad nõudmise õige olewat. — Nõnda jäi waga lammas süüdlaseks ja pidi nõutud wõla koerale ära tasuma.

Spetus: Igaiüks püitku ennast petisest ja kelmidest eemalle hoida!

---

21. Kuu tõrwajad.

Kord tahtnud kaks üleantumat poisssi naabri aiast õunu warastada. Aga et igal öösel ilm selge olnud ja kuu heledaste paistnud, sellepärast ei julgenud nad oma kurja soowi täita. Nad wõtnud nõuiks, kuud mustaks määrada, pannud hull tõrwa toobrisse, wõtnud siis toobri puuga õlale ja hakkanud kuu poole

minema. Nad saanud ka ruttu senna, aga jäänud ühes toobriga kuu külge kinni. Seal seisawad nad nüüd wangis. Nende pilt tuletab kõikidele meelde, et wargaid wali nuhtlus ootab.

---

22. Gesel ja hobune.

Gesel ja hobune käiswad kord ühte teed. Geselil oli raske koorem selgas, aga hobune kõndis tühjalt. Gesel ütles hobusele: „Ole hea sõber, wõta muist koormat oma selga! Mina ei jõua kõike ära kanda.“ Hobune ei täitnud tema soowi. Ohkades ja suure waewaga piirdis eesel edasi astuda, aga ta kuffus maha ja suri. Seal panti kõik koorem hobuse selga, ja ka surnud eesli nahk. Kurwa meelega sammus siis hobune edasi ja mõtles: „Oh ma rumal loom! Enne ei tahtnud ma natukest aidata, nüüd pian kõik koorma kandma ja weel surnud looma naha ka!“

---

23. Wärwitud lind.

Haff nägi, et tuwikesed heaste süia sai-

wad. Ta wärwis ennast walgeks ja lendas nende onnisje. Esiti oli wärwitud felmikesel üsna hea elada, sest tuwikesed ei tunnud teda. Kord unustas ta aga enese oleku ära ja kääksus hafi wiisil. Siis tundsiwad tuwikesed felmi ära ja kihutasiwad eneste seast minema. Ta lendas hakkide juurde tagasi, aga ta need ei lastnud teda, kui wärwitud loomakesst, eneste sekka. Nõnda pidi ta selsita elama ja ühest kohast teise hulkuma, kuni kull ta ära kägistas.

Spetus: Kes oma sugurahwast ära taganeb, see jääb wiimaks kõikide naeruks.

---

24. Uhte poeg.

Poeg käis linna koolis. Sealt sõitis ta maale isa juurde. Isa ütles: „Täna on kibe loo wõtmine. Poeg, wõta riha, tule ja aita meid!“ Aga poeg ei tahtnud tööd teha, waid wastas: „Mina olen tarkust õppides kõik taluinimeste sõnad ära unustanud; ma ei tea, mis see riha on.“ — Pärast kõndis ta õues ja astus kogemata riha peale: see lõi temale mööda

pead. Küll siis meelde tuli, mis riha on. Ta hakkas kätega pähä finni ja hüidis: „Kes rumal selle riha on seia maha wiskanud?“ —

Spetus: Ära põlga tööd! Töö on kõikidele auuks, äga laiskus on häbits.

---

25. Lüpsfi lehm.

Ühel inimesel oli niisugune lehm, kes igal päewal kümne toobilise poti täie piima andis. Kord kutsus see inimene omale külalisi ja et nende tarwis rohkem piima korjata, jättis ta lehma wiis päewa lüpsmata. Tema mõtles, et lehm temale uuendamal päewal kuus poti täit piima annab. Äga selle mõttega eksis tema. Lüpsmata jätmise läbi kahanes piima and ja saak oli palju vähem kui enne.

Spetus: Iga töö tuleb korra järele, seatud ajal, ära toimetada.

---

26. Hunt ja tallefe.

Hunt ja tallefe tuliwad korraga jõe äärde jooma. Hunt hüidis: Kudas tohid sa oma musta ninaga minu joogi-wett

segada?" Talleke kostis: „Ei mina sega midagit, sest ma olen jo allpool!“ Hunt: „Pia suu! Sull on süid, sest sa söimafid mind kahe aasta eest!“ Talleke: „Ma ei ole veel aastatgi wana.“ Hunt: „Siis oli see sinu wend!“ Talleke: „Mull wenda ei olegi.

Hunt: „Sull on sellepärast süid, et mull köht tühi on!“ —

Kui ta seda oli ütelnud, jooksis ta tallekese kallale ja murdis ta ära.

Spetus: Kurjast elukast ja pahategijast hoitku ennast igaiks eemalle!

---

27. Konn.

Konn on kõrge mätta otsa roninud ning näeb sealt, kudas härg kõnnib ja rohtu sööb. Ta mõtleb: „Ma olen hea koha peal, kui ma oma nahka wenitan, siis paisun ma niisama suureks kui härg.“ Kudas ta mõtleb, nõnda ka teeb. Hakkab ennast täis puhuma ja küsib siis teiste loomade käest: „Kas olen juba nii suur, kui härg?“ Teised kostawad naerdes: „Ei ole veel!“ Konn puhub jälle

ja küsib: „Kas weel ei ole!“ Teised naeravad weel enam ja kostavad: „Puudub küllalt weel!“ Selle üle saab konn wäga wihaseks ja puhub nõnda kangeste, et ta lõhki kukub. —

Spetus: Ara arwa ennast suuremaks, kui sa oled!

---

28. Wilja pead.

Isa läks oma wäikese pojaga wilja põldusid waatama. Poeg rääkis: „Kust see ometi tuleb, et mõned wilja kõrred kõweraks on wajunud ja nende pead maha poole rippuvad, aga teised õige uhkete püsti seisavad? Kas need püsti seisjad ehk on tuumakamad?“ Isa wõttis paari wilja pead ja ütles: „Waata, see pea, mis alla poole rippus, on kõige paremaid teri täis, aga see, mis toredaste püsti seisib, on kerge ja tühi! Just niisamasugune lugu on ka inimestega. Kes kõrgis meeles kõnnib ja priiskamises elab, on tühise wilja pea sarnane. Aga hoolas töötegija ning kokkuhoidlik inimene on tuumaka wilja wääriline.“

---

29. Gdew ront.

Ront tahtis ennast walgeks pesta, sest must wärw ei olnud tema meelest ilus. Ta wihitles ennast igal päewal, aga must ta oli ja mustaks ta jäi. Kui pesemisest tema soow täide ei läi-

nud, siis korjas ta hulga mõeraid sulgi. Ris-
kus omad suled wälja ning seadis mõerad ase-
melle. Nõnda läks tema nägu imelikult kirjult
ja kentsakaks. Ta naeris ja pilkas oma sugu-
last, et need endid nõnda ehitada ei oskawat,
kui tema. Aga mis tegiwad need linnud, kelle
fulgedega ta ennast oli ehitanud? Nemad len-
dasiwad ehitatud rongi ümber kofku ja noppisi-
wad eneste suled tema küljest ära. Nõnda jäi
edew ront kõikide naeruks ja hulkus just kui na-
rakas ühest kohast teise.

Spetus: Ära püia ennast teiste oman-
dustega ehitada!

---

30. Peeter ja Ants.

Peeter läks wilja koormaga linna poole ja
teretas Antsu, kes oma sauna ukse ees kõhuli
maas laiskles. Mehed hakkasiwad teine teisega
rääkima. Mõlemad oliwad sauna-mehed. Ants
imetles selle üle, et Peeter omast põllu-saagist
koorma wilja mõis ära müia. Peeter imetles
selle üle, et Ansu sauna ümber hulk maad mõsu
all seisis. Lahkudes hüidis ta: „Kuule, Ants!
Sina mõid tdeste rikkaks meheks saada, kui sa
selle mõsu oma sauna ümbert ära hääwitad!“
Peetre sõnad jäiwad Ansu meelde. Ta hääwi-
tas mõsu ära ja sai sinna asemelle kõige parema
põllu-maa.

Rümne aasta järele juhtusiwad nemad jälle

Kokku. Ants oli selle aja sees juba rikkaks meheks saanud. Ta andis Beetrile kätt, tänas teda ja ütles: „Kui sa mulle wiimati oma terve wilja koorma oleksid kinkinud, see ei oleks minule pooltgi nii suurt kasu saanud, kui sinu hea nõuu!“ —

Wanasõna ütleb: „Kelle jalg tatsutab, selle suu matsutab.“

31. Laiis pois ja sikk.

Toomas ei tahtnud sugugi õppida. Ta oli väga laiis ja üleantetu. Inimesed hüüdsiwad teda laisaks-kotiks. See nimi oli poisile wastu meelt. Ta mõtles: „Dot, oot, ma tahan teile näidata, kui hooljaste ma wõin õppida!“ wõttis raamatu kätte ja läks tee äärde, kust palju inimesi mööda käiswad. Seal istus ta kännu otsa ja seadis raamatu oma põlwe peale. See oli aga wastaofta juhtunud, nõnda, et kirja tähedede jalad ülespidi seiswad. Sellkombel istus Toomas seal hulk aega ja wahtis raamatu peale. Wiimaks jäi ta tulkuma. Seda nägi sikk ja mõtles: „Ah soo! See pois noogutab peaga. Tema kutsjub mind wist jõudu katsuma.“

Poksijise peale on sikk alati walmis. Nõnda oli lugu ka sealgi. Ta ajas ennast tagumiste jalgade peale püsti ja andis poisile nõnda tugewa lopsu pähä, et see üle kännu maha kukkus. Ohmatanud pois tõusis suure waluga maast

ülesse ja jooksis nuttes koju poole. Sikk oli aga väga rõõmus, et ühe ainsa hoobiga mõidu kätte sai. Ta läks tee äärt mööda edasi, vaatama, kas ehk veel mõnda niisugust laiska poissti juhtuks nägema, kes midagit ei wiitsi õppida.

32. Asjata nurisemine.

Raupmees sõitis laadalt koju poole. Temal oli suur hulk raha kaasas. Wihma sadas kangeste ja kaupmees nurises märja ilma üle. Paksu metsa wahelt läbi sõites nägi ta suure ehmatusega, et rööwel tee ääres walwas ja püsfiga tema peale sihtis. Suba plaksus haamer, aga wihm oli pulwre märjaks liutanud, sellepärast ei läinud püss lahti. Raupmees ajas hobuse kiireste sõitma ja peasis nõnda surmasuust.

Kui ta lagedale oli jõudnud, ütles ta kahjatsetes: „Tõeste olin ma rumal, et ma wihmase ilma üle nurisefin. Kuiwa ilmaga oleks rööwli püss lahti läinud, mina oleksin surmasaanud ja minu naene ja lapsed oleksiwad mind asjata ootanud. Wihm, mille üle ma nurisefin, peastis minu elu ja wara.“

S p e t u s : Looduse seadmiste üle ärgu nurifegu keegi!

33. Uhtel jääb suu tühjaks.

Rebasel oli õuna himu. Ta läks wiljapuu

alla, mille ülemised oksad ilusaid õunu täis olivad, ja tahtis seal oma isu kustutada. Ehk ta küll hoolega püüdis, siiski oli õunade kätte saamine võimata, sest nad olivad väga kõrgel. Rebane oleks pidanud lindudelt abi paluma, aga selleks oli ta liig uhke. Sellepärast hakkasivad linnud teda naerma ja temalt küsima: „Isand reinumader! Kuhu on nüüd teie kiidetud kavalus jäänud, et teie ühte ainust õunagi kätte ei saa?“ Rebane aga, kes nõnda suurt uhkust täis oli, et ta kellegilt abi ei tahtnud paluda, läks õunapuult ära ja ütles: „Need õunad on alles toored ja kõvad, ma ei tahagi neid!“

Kus uhkus omal aset võtab,
Sealt õige õnn on kadunud,
Kus kõrkus ial ette tõttab,
Sealt headus peitu ladunud:
Sest jäta uhkust, kõrki meelt
Ja räägi armast, lahket keelt!

34. Böder.

Böder läks allika juurde jänu kustutama. Suues nägi ta wee-peglist enese kaju ja rääkis, seda waadeldes, nõnda: „Ah, kui ilusad sarwed mull on! Nad on just kui kuninglik kroon! Tõeste olen ma tore loom! Rahju aga, et mu jalad pikad ja näutumad on; oleksivad nemad lühemad ja jämedamad, siis võiksin ma kõikide mets-loomade kuningas olla.“ Kui ta alles neid

fõnu oli ütelnud, helises metsas jahisarw ja jahikoerad hakkawad haukuma. Ei olnud siis põderal enam aega. Wälgu kiirusel wiiswad „inetumad jalad“ teda üle laia lageda. Ta oleks üsna waewata ja waluta ära peasnud, kui mitte tema „ilusad sarwed“ takistuseks ei oleks olnud. Rägastikust läbi tngides jäi põder sarwi pidi kõwa okste külge finni. Sealt wäänis ta ennast suure waluga küll lahti, aga sarwed jäiwad okste külge ripnema.

Spetus: Mis sa omale iluks ja toreduseks arwad, on sagedaste takistuseks ja õnnetuseks elu-teel.

35. Warga nuhtlus.

Raks karutantsitajat jäiwad talusse öömajale. Talu peremees oli sellsamal päewal oma suure nuumsia ära müinud. Ja et mujal parajat aset ei olnud, sellepärast panti karu ööseks siilauta. Rest öösel tuli waras ja tahtis peremehe figa ära warastada. Ta ei teadnud siimüimiseft ega karu lauta panemiseft midagit. Wõttis lauda ukse tasakeste lahti ja hakkas karwase looma ümbert sülega finni. Hirmsaste urisedes surus aga karu warga oma käppade alla ja hakkas teda purustama. Õnnetu inimene karjus hirmu ja walu pärast nii wägewaste, et pererahwas ja öömajalised unest üles ärkasiwad ning waatama tuliwad. Waewalt saiwad karu-

tantsitajad teda vihase looma käppade wahelt lahti peasta. Ta oli üleni werine ja nõnda hirmsaste ära lõhutud, et juba mõne tunni järele hinge heitis.

Spetus: Argu püitku keegi warastada! Warast nuheldakse hirmsaste.

36. Rebaste osawus.

Lõwi jäi laisaks, ei wiitsinud enam jahil käia. Ta läks oma koopasse, ütles enese haige olewat ja käskis, et teised loomad pidivad teda vaatamas käima. Aga kes senna koopasse läks, seda murdis tema ära. Nõnda toitis ta ennast hulk aega. Wiimaks pidi ka rebane teda vaatama minema. See astus kuni koopa suu äärde ja jäi senna seisma.

Lõwi hüiab: „Miks sa kardad sisse tülles ja mõtled kakkipidi? Tule ometi vaatama, kui haige ma olen!“ Rebane kostab: „Ma näen jälgedest, et siit palju on sisse läinud, aga wälja ei ole weel keegi tulnud. Et mull iseäralisi asju on rääkida, sellepärast ootan ma, kuni teised on wälja tulnud.“

37. Jäneseid.

Jäneste elu on üsna wilets. Alati piawad nad kartuses elama ja ühest kohast teise põgenema. Niisuguse oleku pärast kadus nendel kord elamise himu ära. Nemad tulivad kõik kokku

ja tahtsiwad endid järwe sisse ära uputada. Nende jooksmise krabinast, kooksiwad konnad, kes kaldal olivad ja hüppasiwad wette. Seda nähes jäiwad jäneseid seisma ja kõige mõistlikum nende seast kõneles: „Waadake, wennad ja õed! Weel on loomasid, kes ka meid kardawad! Ja nende elu on palju waesem, kui meil. Meie wõime ometi kuiwal maal peitu jooksta, aga nemad piawad tüлма wee sees wingerdama ja oma elu hoidma. Jäägem elama ja mingem eneste peidu-kohtadesse tagasi!“ —

Spetus: Ükski õnnetus ei ole nõnda ränk, et seda ära kanda ei wõi.

38. Mõistlik leiab õnne.

Suurel nälja ajal kutsus rikasmees 20 waest last oma majasse, tõi nende ette suure korni ja ütles: „Siin kornis on iga lapse jaoks üks leiwa pätsikene. Wõtke neid ja tulge igal päewal, sellsamal ajal, jälle seia!“ Lapsed jooksiwad korni juurde, teine teist tõukades, sest igaüks tahtis omale suuremat ja ilusamat pätsikest walida. Minult üks, wäike tütarlapsuke Mina, seisis eemal, kui teised rabelesiwad. Tema sai omale kõige pisema leiwa. Teised lapsed läkisiwad mõistmata kombel minema. Aga Mina astus heategija juurde, andis tema kaele suud, tänas leiwa eest ja jättis teda alandlikult Sumalaga.

Teisel päewal olivad lapsed jälle koos, aga

niisama mõistmatast, kui enne. Ninale jäi see-
ford poole pisem pätifikene, kui teised olivad
saanud. Aga kui kodus tema ema seda katki
lõikas, siis kukkus sealt seest hulk kulb ja hõbe
raha välja. Ema ütles: „Laps, wii see raha
ruttu tagasi! See on wist kogemata leiwa sisse
juhtunud! Aga helde rikas mees ütles: See raha
ei ole mitte kogemata leiwa sisse saanud. Mina
kästisin seda fenna panna, et sinule rõemu taht-
sin teha. Jää ikka mõistlikuks ja tänulikuks!
See saadab sulle suuremat kasu, kui riid ja
tüli ahnuse pärast.“

39. Wallatumate õnnetus.

Raks wallatumat linna poisikest, kes maale
läksiwad hulkuma, jäiwad kõrtsi öömajale. Dösel
kuulsiwad nemad, et kõrtsmik omas kammris rää-
kis. Poisid ronisiwad ukse lähedale ja püüsi-
wad ergult kuulata, et aru saaksiwad, mis asja
kohta kõrsi rahwa jutt käib. „Kuule naene!
Nommikul, dige warakult, pane pada tulele ja
soojenda wett! Ma tahan oma kaks linna kaa-
bakat ära tappa.“

Kui linna poisid neid sõnu kuulsiwad, wäri-
sesiwad nad suure hirmu pärast ja rääkisiwad
teine teisega tasakeste: „Sa kallid aeg, see kõrt-
mik on tõeste inimese sööja! Ratsugem, et tema
käest weel peaseme! Uks oli lüksus, sellepärast
hüppasiwad poisid aknast õuue ja tahtsiwad põge-

neda. Kõrgeft maha hüpates olivad nad aga eneste jalad ära nikastanud. Hoowi wäraw oli luffus. Nõnda läks põgenemise mõte tühja. Suures ahastuses pugefiwad mõlemad figade lauta. Hommikul tuli kõrtsmik lauda juurde, wöttis ukse lahti ja hüidis: „Tulge wälja, kaabakad! Teie wiimane tunnikene on tulnud!“ Poisid hakkasiwad waljuste nutma ja kõrtsmikku haledaste paluma, et ta neid ometi elusse jätafs.

Kõrtsmik imeteles poisitesti nähes wäga ja küfis: „Kus teie seia saite? Ja millas olen ma teid lubanud tappa?“ Poisid wastasiwad: „Eks see olnud öösel, kui teie wett käskisite sooja panna ja lubasite meid ära tappa.“ Seal sai kõrtsmik asjast aru ja wastas: „Teie rumalad poisid! Ega ma teid ei tähendanud. Mina rääkisin omast kahest siapõrsast, keda ma linnast ostsin ja sellepärast linna kaabakateks hüian. Kas saate nüüd aru, et see wäga paha on, kui keegi läbi ukse püiab kuulata. Ukse taga kuulataja kuuleb ikka seda, mis temale enesele häbiks ja kahjuks on.“

40. Kaks kirsipuud.

See ääres kaswasiwad kaks kirsipuud. Eftimene oli madalam ja pikem, teine peenem ja madalam. Suurem pillutas igal kewadel omad õied enneaegu maha, aga wähem ei kautanud oma-dest ühtegit.

Sügisel jõudis kätte. Marjad olivad walmis.

Ballatumad poisid pillasivad kaigastega marju maha ja lõhkusivad sellisil mitmed oksad katti. Väikese kirsi nägu oli narustatud. Suurem kirs vaatask naerdes tema peale ja hüidis: „Noh, kaimukene, kui palju auu ja omale nüüd sellega teenisid, et õisi hoitsid ja marju kaswatasid?“ Vähem kirs wastas: „Kelmidelt ei oota keegi tänu, ega jäta nende pärast seatud toimetusi toimetamata.“ — Ka teekäijad rääkisivad suuremast kirsipuust kiitusega; vähemat ei arwanud nad midagit wäärt olevat.

Majaperemees, kelle maa peal need kirsipuud kaswawivad, tahtis omas aedas olevate kirsside arwu rohkendada. Tema mõtles vähema kirsipuud üle hoopis teistmoodi, kui teekäijad, sest tema tunnistask puud wiljast. Nõnda kaewati siis vähem kirs kõige juuredega ülesse ja istutati peremehe wiljapuu aeda, kus ta kõikide kelmide eest warjatud oli ja kaunist wilja kandis. Aga mis sündis suurema ja toredama kirsiga? Hukujad mustlased jäiwad kord kirsipuud ligidale, tee äärde, öökorterisse. Need raijusiwad toreda kirs maha ja heitsiwad ta tulesse.

41. Rudas töö, nõnda palk.

Raiast jöest oli, pukkide abil, mitu pikka palki üle pantud, mida mööda inimesed teisele poole käisivad. Kes julge oli, wõis joonelt üle kõndida, aga keskteelt tagasi pöördada ei olnud kellegil

wõimalik. Sealt tahtis ka Madis üle minna, ja oli juba poole jõe kohta jõudnud, kui Zuhan teda teiselt poolt ähwardates hüidis: „Mine tagasi ja lase mind enne üle minna! Kui sa minu tahtmist ei täida, siis wiskan ma sind purde pealt kiwidega jõkke!“ Eht küll Madis alandlikult rahu palus, süiski ei hoolinud Zuhan sellest midagiti, waid läks wastu ja hakkas teda kiwidega pillama. Onnaks läksiwad kiwid enamiste kõik mööda. Wiimase kiwi wiskamise juures wäerus Zuhan palgi peal ja kukkus alla, sügawasse jõkke, kus ta hirmsa otša leidis. — Wana sõna ütleb: „Kes teisele hauku kaewab, see ise senna sisse langeb.“

See kurjus, uhkus, tige meel
Saab sulle surmaks elu-teel,
Kui hakkad õiget kiusama
Ja paharetti orjama. —

42. Helleded sõjamehed.

Suure Wene-Prantsuse sõja ajal, kui Bonapart ära wõideti ja Wenemaalt wälja aeti, sõdisiwad meie soldatid väga wahwaste. Uganad oliwad ka helleded ja halastajad. Kord tuliwad nad ühest lahingist, kus nad suureste oliwad wõitnud, ja istusiwad oma teedu katalde ümber maha, et kehakinnitust wõtta, kui parajalt suur hulk sõjawangisid nende juurest mööda wiiti. Poolnälginud wangid waatasiwad kur-

wal meelel meie meeste aurawate söögi nõuude poole. „Baadake, wennad!“ hüidis üks wanem soldat, „kui tühjad need waesed inimesed on! Nemad ei ole wist mitmel päewal enam süia saanud, sest nälg paistab nende filmadest välja. Mis sellest on, kui meie endid korra söömata jätame ja selle oja neile anname. Mina ei söö ja kellel halastaja veri südames on, see tõusku ülesse!“

Meie mehi oli sada hinge. Nemad tõusiwad kõik ülesse ja palusiwad waenlasi sööma istuda. Need istusiwad maha, söiwad magusaste, waatasiwad tänuliku meelega heategijate peale ja rääkisiwad oma keeli palju, mida meie mehed ei mõistnud. Helled andjad seisiwad aga nende juures ja tuntsiwad sellest suurt rõemu, et nad hädalistele oliwad wõinud head teha.

43. Wanad sõnad.

1. Kes kopikat ei kogu, see rublat ei saa. —
2. Mis noorus kokku korjab, seda wanadus eest leiab. —
3. Wõta wana sõna, aga ära söö wana oja! —
4. Kes wara ülesse tõuseb, leiab warem õnne. —
5. Kes tööd teeb, see rõemu näeb. —
6. Korja õigel ajal, siis on sull häda ajal! —
7. Mida higisem nahk, seda magusam leib. —
8. Kes palju laenab, see palju leinab. —
9. Kõik on sööma-päewad, aga kõik ei ole saama-päewad. —
10. Söö mis küps, ja räägi

mis tõsi! — 11. Puhas suu ja puhas käsi peasevad ilmast läbi. — 12. RIBE sõna kihutab wiha. — 13. Rahu kogub, riid hääwitab. — 14. Parem pool muna heaga, kui nuum-härg pahaga. — 15. Tarkuse ori on rumalus. — 16. Uni ei anna uuta kuube, magamine maani särki. — 17. Sõna pistab, sõna peastab. — 18. Mis sa tahad, et teised sinule piawad tegema, seda tee fina ka teistele! —

---

44. Saladused.

Hollandi maal elas kord väga tark ja kuulus arst. Kui ta ära oli surunud, siis leiti tema järele jäänud warandusest kindlaste kinni pitseeritud kiri. Ümbriku wälimise poole peal olivad järgmised sõnad: „Arstimise kunsti kõige paremad saladused.“ Mitmed teaduse mehed tahtsiwad seda kirja omale ja pakkusiwad teine teise õhinal tema eest suurt hinda. Wiimaks müiti see kiri wiietuhande rubla eest ära. Kui ostja tema lahti wöttis, ei leidnud ta sealt feest rohkem kirja, kui ainult järgmised sõnad: „Hoia ikka oma pea jahe, jalad soojad ja seedmine parajuses! Siis wõid sa kõiki arstisid naerda.“

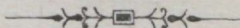
---

45. Piibli salmid.

1. Ontsad on armulised, sest nemad piawad armu saama. — 2. Ontsad need, kellel nälg

ja janu on õiguse järele, sest nemad piavad
täis saama. — 3. Dige mälestus jääb õnnis-
tuseks, aga õelate nimi kustub ära. — 4. Ont-
sad need, kes südamest puhtad, sest nemad pia-
wad Jumalat nägema. — 5. Kes petisel wii-
sil tööd teeb, läheb kehwaiks, aga wirga ja õig-
lase käsi teeb rikkaks. — 6. Kes helde on ja
omast leiwast kehvale annab, seda õnnistatakse.
— 7. Ära ole nende seas, kes wiina lakuvad
himu pärast, sest lakkuja ning prassija saab wae-
seks! — 8. Wiin ajab pillama, kange jooma-
aeg möllama, sellepärast ei saa üksti targaks,
kes seal sees ekjib. — 9. Kes tarkadega ümber
käib, saab targaks, aga kes pilkajate kilda hei-
dab, sellele tuleb paha lugu. — 10. Dsta tött
ja tarkust, mõistust ja õpetust, aga ära kauta
neid mitte! —

Raja.

Tuule veski.

Hobune.

Dinas.

Nuru-masin.

Nuru-laev.

Hind 10 kop.